

УДК 378.4

Плинокос Д.Д., аспірант
Кіровоградський національний технічний
університет

КОМПАРАТИВІСТСЬКИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ІНОЗЕМНИЙ СТУДЕНТ»

Плинокос Д. Д. Компаративістський аналіз поняття «іноземний студент». В роботі були досліджені визначення категорій, що відносяться до студентів, що навчаються в інших країнах. Надані авторські визначення понять „іноземний студент”, „мобільний студент”, „міжнародний студент”.

Плинокос Д. Д. Компаративистский анализ понятия „иностранный студент”. В статье были исследованы определения категорий, которые относятся к студентам обучающимся за границей. Предоставлены авторские определения понятий „иностранный студент”, „мобильный студент”, „международный студент”.

Plynokos D. Comparative Analysis of the Concept of a "Foreign Student". In the article we researched the definition of categories that relate to students studying abroad. Provided by author definition of "foreign student", "mobile student", "international student".

Постановка проблеми. В сучасних умовах формування економіки знань та європейської інтеграції системи освіти України посилюється роль мобільності студентів та розширення можливостей в рамках мобільності студентів. Актуальність теми зумовлена розширенням міжнародної діяльності навчальних закладів України, поступовим збільшенням кількості іноземних та мобільних студентів в Україні. Мобільність студентів з одного боку є індикатором привабливості навчального закладу для студентів, а з іншого вона є поштовхом для кожного студента до мобілізації його зусиль для підвищення кваліфікації та освоєння знань та навичок. Показники мобільності студентів та викладачів все більше враховуються при оцінюванні діяльності університетів у світових та національних рейтингах, підвищують привабливість навчального закладу. Можна стверджувати, що чисельність мобільних іноземних студентів у світі постійно зростає, проте все ще немає чіткого визначення деяких понять в рамках міжнародної студентської мобільності, у тому числі і для України. Очевидним є розгалуження в значенні мобільного, іноземного, міжнародного студента, але в методичній літературі не існує єдиних визначень цих понять у світовому масштабі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що питання міжнародної мобільності студентів привертає увагу широкого кола науковців України, таких як Вербицька С.В.[1], Згуровський М. З.[2], Каленюк І.С. [3], Юрій С.І. [4], які оперували поняттям академічної мобільності, навчання іноземних студентів в Україні в своїх роботах.

Мета статті – дослідити дефініції поняття „іноземний студент” та надати чітке визначення категоріям «мобільний студент» («mobile student»), «іноземний студент» («foreign student») та «міжнародний студент» («international student») для застосуванні на практиці у методичній літературі та наукових дослідженнях цих дефініцій.

Викладення основного матеріалу. Мобільність є одним з базових принципів сучасної освітньої політики. Одним із проявів міжнародного виміру національної освітньої політики є розвиток студентської мобільності. Відповідно до Болонської декларації, проблемі мобільності студентів приділяється велика увага. Так, серед цілей, затверджених Львовенським комюніке в 2009 році, є збільшення частки мобільних студентів до 20% загальної кількості студентів у всіх країнах-членах Болонського

процесу. [5] Для України мобільність реалізується в рамках європейського єдиного освітнього простору, заснованого нормативними актами Болонського процесу. Також Україна бере активну участь у формуванні світового освітнього ринку. У поточному навчальному році в Україні здобуває освіту понад 50 тис. іноземних студентів із 137 країн світу. Основними країнами постачальниками в Україну іноземних студентів в 2011/12 році стали такі країни як: Туркменістан, Китай, Азербайджан, Нігерія, Ірак, Індія, Росія, Йорданія, Марокко, Туреччина.

Серед основних тенденцій розвитку українського ринку освітніх послуг для іноземних громадян слід відзначити зменшення кількості іноземних студентів з традиційних країн постачальників Росія, Китай, Іран. При цьому збільшення кількості студентів відбувається за рахунок країн Африки – Нігерії, Конго, Камеруну та країн Середньої Азії – Туркменістану, Узбекистану.

Ринок освітніх послуг для іноземних громадян розвивається досить потужно. Із середини минулого сторіччя провідні світові держави почали розглядати освіту, як частину своєї зовнішньої політики, спрямованої на геополітичне та економічне панування. Результатом цих дій стало формування міжнародного ринку освітніх послуг із щорічним обсягом продажу 90-100 млрд. дол. США і загальною кількістю споживачів більше 3 млн. осіб. Слід зазначити, що ємність міжнародного ринку освітніх послуг постійно зростає. Сектор освітньої економіки в кризові роки 2008-2009 продовжив зростання та став для основних країн експортерів освітніх послуг джерелом валютних надходжень в країну, конкуруючи за обсягами надходжень з традиційними галузями економіки, на яких раніше спеціалізувалася країна.

Для більш детального розгляду мобільності та визначення понять іноземний студент та мобільний студент спочатку необхідно надати основні визначення цієї категорії. Але найбільш широке, на наш погляд, визначення мобільності надає Вербицька С.В.: «Студентська академічна мобільність – це процес здобуття студентом знань і навичок у ВНЗ країни, в якій він не має статусу громадянина, який передбачає безпосередній перетин кордону фізичною особою, з урахуванням попередньо здобутої освіти та з присвоєнням кваліфікацій чи наукового ступеня по закінченню терміну навчання» [1]. При цьому визначення поняття іноземний студент в Україні не застосовується.

Автори розглядають мобільність студентів в цілому, але, на нашу думку, можливе використання світового досвіду для надання більш повної і детальної ідентифікації мобільного, іноземного та міжнародного студента серед інших. Це означає, що в українських законодавчих актах й досі не існує визначення іноземного студента та мобільного студента, яке вважалося б офіційним для нашої держави. Саме тому, на нашу думку, необхідним для розвитку української економіки знань є надання чіткого і недвозначного визначення основних понять іноземний студент та мобільний студент. Як показує міжнародний досвід, в різних країнах існують різнобічні визначення мобільних іноземних студентів. Вони є специфічними для національних освітніх систем. Розглянемо визначення поняття міжнародний та іноземний студент в найбільших країнах експортерах освітніх послуг.

Тому ґрунтуючись на світовому досвіді ми можемо надати таке визначення поняття іноземний студент. Іноземний студент - громадянин іншої держави, який не має права постійного проживання на території України, в'їхав в Україну з метою навчання, та був зарахований до вищого навчального закладу.

Крім того необхідно надати визначення поняття мобільний студент. Мобільним є студент, який в рамках здобуття вищої освіти має період навчання (стажування) в закордонному ВНЗ, при цьому починав або закінчував освітній цикл в своїй країні.

Для визначення поняття міжнародний студент пропонуємо таке трактування: міжнародний студент це загальна категорія, що включає в себе всіх студентів, що навчаються за межами своєї країни, та вважаються іноземними студентами в країні

навчання. При цьому категорія міжнародний студент включає як мобільних так і іноземних студентів, та слугує для загального визначення в світовій статистиці.

Таблиця 1

Надання дефініцій понять категорії „іноземний студент” та „міжнародний студент”

Країна або організація	Визначення іноземного студента (foreign student)	Визначення міжнародного студента (international student)
ОЕСР	Студент, який їде в країну, відмінної від його власної з метою здобуття там вищої освіти.	
Австралія		Студент, що навчається в країні тільки з візою класів з 570 до 575 (студентських віз), виключаючи студентів з австралійського континенту, що фінансуються стипендією чи спонсорством чи навчаються під час перебування в країні з іншими типами віз.
Канада	Студенти, що є тимчасовими резидентами, які були схвалені співробітником імміграційної служби на навчання в Канаді. Кожен іноземний студент повинен мати студентський дозвіл або будь-який інший вид дозволу на перебування в країні.	
Франція	Ці студенти є іноземними громадянами, які приїхали до Франції з метою навчання або на тривалий термін або як постійні резиденти Франції. Таким чином, включають студентів, які приїхали на тривалий термін або є постійними резидентами, але не є громадянами Франції та заморських територій.	
Німеччина	Це мобільний іноземний студент, який прибув до Німеччини спеціально для навчання, а також немобільний іноземний студент, який має статус резидента. Таким чином, до іноземних студентів відносяться студенти, які приїхали на тривалий термін або є постійними резидентами, але не є громадянами Німеччини.	
Японія		Студент іншої національності, який приїхав до будь-якого японського університету, аспірантури, коледжу, технологічного коледжу, коледжу професійних курсів або університетських підготовчих курсів за студентською візою, що визнана Імміграційною Службою.
Великобританія		Студент, який не є громадянином Великобританії а також постійні резиденти, які не мають статусу громадян Великобританії.
США	Студент, який вступив до закладів вищої освіти США, який не є громадянами країни, іммігрантами або біженцями. До іноземних студентів можуть відноситися студенти, що мають візи F (студентські візи), візи H (тимчасові робочі або стажувальні), візи J (тимчасові навчальні візи за обміном) або візи M (професійного навчання). Таким чином, до категорії відносять тих, хто приїхав на тривалий термін або постійне проживання.	

Незважаючи на схожість вищенаведених понять, все ж існує відмінність у визначенні їх термінології. З одного боку, одного і того ж студента можна одночасно ідентифікувати як мобільного й іноземного. Але головною диференційною особливістю є визначення цього поняття для різних країн - для країни походження студента і для країни, що приймає цього ж студента, експортера освітніх послуг. Для країни, в якій навчається іноземний студент, а також для всіх інших країн, цей студент визначається як іноземний студент. Мобільним студента називають у тій країні, з якої він виїхав на певний проміжок часу. У разі повернення на батьківщину, студент залишиться мобільним, так як у нього вже буде досвід навчання за кордоном, але він буде продовжувати навчання в рідній країні в рамках національної системи освіти, тому перестане бути іноземним студентом.

В період перебування та навчання за кордоном студенти враховуються як міжнародні. В разі закінчення повного циклу вищої освіти за кордоном студент враховується як „міжнародний” та не є мобільним для системи освіти своєї країни.

Висновки: Таким чином дослідивши світовий досвід в визначенні понять іноземний студент та міжнародний студент, а також роботи науковців, ми пропонуємо розмежувати таким чином визначення поняття іноземних студентів для України:

1. Іноземні студенти – громадяни інших держав, що навчаються в системі освіти України.

2. Мобільні студенти, громадяни України, що навчаються за кордоном, або мають період навчання за кордоном.

Таким чином, розуміння понять міжнародного, мобільного та іноземного студента буде слугувати для більш повного розуміння суті процесу мобільності та навчання іноземних громадян в Україні.

Отже, в роботі запропоновано надати визначення мобільного та іноземного студента, яке стало б універсальним для застосування в економіці, соціології, міжнародних відносинах, програмах обміну студентами та загальному розумінні.

Список використаних джерел:

1. Вербицька С.В. Міжнародна студентська академічна мобільність: етапи розвитку та суб'єкти організації. - Вісник Житомирського державного університету. Випуск 45. Педагогічні науки. – С. 15-19/

2. Згуровський М. З. Болонський процес — структурна реформа вищої освіти на європейському просторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.idn.polynet.lviv.ua>.

3. Каленюк І.С. Сучасні тенденції розвитку освіти в глобальному середовищі - Науковий вісник ЧДІЕУ № 1 (5), 2010, Міжнародна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/NvChdieu/2010_1/kalenuk%204-16.pdf

4. Юрій, С. Час "Ч" - Н-HOUR: радикальні економічні реформи в Україні на виході з кризи [Текст] / Сергій Юрій, Євген Савельєв // Журнал європейської економіки. – 2008. – № 4. – С. 387-402.

5. Львовенське комюніке [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua-pereklad.org/uploads/files/louvain.pdf>.

Ключові слова: міжнародна освіта, мобільність, іноземний студент, міжнародний студент, мобільний студент

Ключевые слова: международное образование, мобильность, иностранный студент, международный студент, мобильный студент

Key words: international education, mobility, foreign student, international student, mobile student